

sanık mısınız?

Sanık mısınız?

Sanık kimdir? Şüpheli kimdir?

Bir suç işlediği şüphesiyle Cumhuriyet Savcılığı ve onun emri altında bulunan kolluk güçleri (polis, jandarma) tarafından soruşturulan kişiye şüpheli denir. Eğer bu kişi hakkında ceza davası açılır ise bu aşamadan itibaren artık şüpheli sanık olarak adlandırılır.

Bir suç şüphelisi olduğum bildirildi. Karakola, Cumhuriyet Savcılığına çağırıldım. Ne yapmalıyım?

Öncelikle sakin olunuz. Bir hukuk devletinde yaşadığınızı ve insan haklarının anayasal güvence altında olduğunu unutmayınız. Ailenize veya yakınlarınıza haber verdikten sonra ilgili kolluk birimine veya Cumhuriyet Savcılığına gidiniz. Hukuki danışmanlık almanızda veya avukatınızla birlikte gitmenizde yarar bulunmaktadır.

İfadem alınıyor, ne olacak?

Şüpheli sıfatıyla ifadeniz alınıyorsa ciddi bir durumda olduğunuzu ve özgürlüğünüzden mahrum olmanızla sonuçlanabilecek bir sürecin başladığını unutmayınız. Etrafınızdaki kişiler, hatta bazen memurlar dahi sizi sakinleştirmek için "önemli değil", "bundan bir şey çıkmaz", "savcı seni hemen bırakır" gibi sakinleştirmek amaçlı cümleler kurabilirler. Bunların nezaket amacıyla söylenmiş temenniler olduğunu unutmayınız. İçinde bulunduğunuz süreçte söylediğiniz ve yaptığınız her şey geri dönülemez sonuçlar doğurabilir. Size tanınan hakları kullanmanız Anayasa'nın güvencesi altındadır. Haklarınızı kullanmaktan çekinmeyiniz. Örneğin, bu kapsamda avukat talep edebilir, bazı delillerin toplanmasını isteyebilirsiniz.

Cumhuriyet savcısı veya mahkemenin davetine uymak zorunda mıyım?

Sanık / Şüpheli olarak Cumhuriyet savcısı veya mahkeme tarafından çağırmanız durumunda bu

Sanık mısınız?

davete uymaz ve haklı bir mazeret gösteremezseniz, savcı veya mahkeme sizin zorla getirilmenize karar verebilir ya da hakkınızda yakalama kararı çıkartabilir.

Gözaltına almak ne demektir?

Suç işlediği şüphesi olan kişinin Cumhuriyet savcısının gözetim ve denetimi altında hareket eden kolluk kuvvetleri (polis, jandarma) tarafından Cumhuriyet savcısının emri ile alıkonulmasıdır. Gözaltına alınan kişi, serbest bırakılmaz ise yakalama anından itibaren yirmidört saat içerisinde hâkim önüne çıkarılmalıdır.

Yakalanan kişinin yakalama yerine en yakın hâkim veya mahkemeye gönderilmesi için gereken yol süresi yirmidört saatlik süreye dâhil değildir. Yol süresi on iki saati geçemez. Toplu olarak işlenen suçlarda, delillerin toplanmasındaki güçlük veya şüpheli sayısının çokluğu nedeniyle, Cumhuriyet savcısı gözaltı süresinin her defasında bir günü geçmemek üzere, üç gün süreyle uzatılması için yazılı olarak emir verebilir.

Konuşmak zorunda mıyım?

Hayır. Susma hakkınızı kullanabilirsiniz; ancak kimliğinizle ilgili soruları doğru olarak cevaplamak zorundasınız. Aksi halde cezai yaptırım ve tedbirlerle karşılaşabilirsiniz.

Yalan söylersem ne olur?

Ifade verirken doğruları olduğu gibi söylemek sizin yararınızaadır. Ancak sizi kimse buna zorlayamaz. Yalan tanıklık suçtur fakat sanığın yalan söylemesi hâli suç olarak düzenlenmemiştir. Ancak ceza yargılaması vicdani kanaate dayalıdır. Ceza indirimini uygulayıp uygulamamak hâkimin takdirine bırakılır. Bu nedenle, yalan söylediğinizin anlaşılması hâlinde zor durumda kalabileceğinizi unutmamanız gerekir.

Sanık mısınız?

İfademi değiştirebilir miyim?

Susma hakkınız olduğu gibi önceki söylediklerinizi değiştirme hakkınız da bulunmaktadır. Ancak sık sık değiştirilen ifadenin iddia makamı veya mahkeme tarafından doğruyu söylememenin ve olayı saptırmaya çalışmanın işareti olarak kabul edilebileceğini unutmayınız.

Avukat tutmak şart mıdır?

Ceza yargılaması çok ciddi birtakım sonuçlar doğurabilir, cezaevine girip özgürlüğünüzden mahrum kalabilirsiniz. Bu nedenle avukatınızın bulunmasında büyük yarar vardır. Alt sınırı beş yıldan fazla ceza gerektiren bir suçun şüphelisi iseniz, 18 yaşından küçükseniz, kendinizi savunamayacak derecede malulseniz veya sağır dilsizseniz ve avukatınız yok ise, şüphelisi olduğunuz suça bakılmaksızın devlet tarafından size avukat atanacaktır.

Tutuklama nedir?

Suç işlediği yönünde kuvvetli şüphe bulunan bir kişinin bu şüphenin yanı sıra; kaçma, saklanma, delilleri yok etme, gizleme veya değiştirme, tanık, mağdur veya başkaları üzerinde baskı girişiminde bulunabileceği şüphesi olması hâlinde, ceza yargılamasının sağlıklı devam etmesini sağlamak amacıyla tedbir olarak kişi özgürlüğünden alıkonabilir. Tutuklama ceza değil, bir tedbirdir. Tutuklamayı gerektiren koşullar ortadan kalktığı anda kişi bırakılmalıdır. Kişinin tutuklu yargılanması dava sonunda mutlaka ceza alacağını göstermediği gibi, tutuksuz yargılanıyor olması da dava sonunda ceza almayacağı anlamına gelmez.

Tutuksuz yargılanıyorum, cezaevine girmem!

Bu bilgi de tümüyle yanlıştır. Tutuksuz yargılandığı halde, ceza alıp cezaevine giren kişi sayısı çok fazladır. Tutuksuz yargılanmanız, hapis cezası almayacağınız anlamına gelmez. Tutuklu olmanız dahi davayı ciddiye almalı, davada hazır bu-

Sanık mısınız?

İnmalı ve mahkeme tarafından istenenleri en kısa sürede yerine getirmelisiniz.

Serbest bırakmak ne demek?

Ceza yargılaması kural olarak tutuksuz yapılır. Ancak yukarıda sayılan istisnai durumlarda tutuklama tedbirine başvurulabilir. Kişilerin tutuksuz yargılanmak üzere bırakılması, yazılı ve görsel basında çoğu zaman "serbest bırakıldı" başlığı altında o kişinin ceza almayacağı veya beraat ettiği izlenimini verecek şekilde sunulmaktadır. Bu bir hatadır. Kişi tutuksuz yargılansa bile ceza davasının sanığıdır ve ceza tehdidi altındadır. Suçu sabit görülürse cezalandırılmasına karar verilir.

Savcı beni bıraktı, beraat etmiş mi oldum?

Cumhuriyet savcısı her olayı tutuklama gerektirecek ciddiyette görmez. Bazı olaylar ise ciddi oldukları halde yasanın emrettiği tutuklama sebepleri mevcut değildir. Cumhuriyet savcısının sizi tutuklamaya sevk etmemesi dosyanın kapandığını göstermez. Hakkınızda verilen takipsizlik (kovuşturmaya yer olmadığına dair karar) kararı kesinleşmedikçe şüpheli konumunuz devam eder. Açılacak ceza davasında sanık olarak yargılanıp ceza almanız mümkündür.

Kovuşturmaya yer olmadığına dair karar ne demektir?

Cumhuriyet savcısı önüne gelen her olayda dava açmakla yükümlü değildir. Olayları hukuk bilgisi ile tartar, ortada bir suç olup olmadığını ve suç varsa failini tespit etmeye yetecek delil olup olmadığını değerlendirir ve dava açıp açmamaya karar verir. Kovuşturmaya yer olmadığına dair karar, Cumhuriyet savcısının ilgili olay hakkında dava açmamaya karar verdiğini gösterir. Bu karara itiraz etmek mümkündür. Yani mağdur veya suçtan zarar görenler Cumhuriyet savcısının kararının kaldırılıp ilgili hakkında dava açılmasına karar verilme-

Sanık mısınız?

sini sağlamak için en yakın Ağır Ceza Mahkemesi Başkanlığına başvurabilirler. Ağır Ceza Mahkemesinin itiraz hakkında verdiği karar kesindir.

Dava açıldı, şimdi ne olacak?

Hakkınızda ceza davası açıldıysa sanık sıfatı ile yargılanırsınız. Cumhuriyet savcısı tarafından yazılan iddianame, üzerinize atılı suçu ve sizin bu suçu işlediğinize dair delilleri içerir. Bu delillerin aksini gösteren tüm olguları mahkemeye sunabilirsiniz. Kamu kurumlarının elindeki belgelerin getirilmesini talep edebilirsiniz. Tanıklarınızı bildirip dinlenmelerini talep edebilirsiniz. Aleyhinize tanıklık yapan kişilere sorulması için mahkemeye soru yöneltebilirsiniz. Olayların nasıl olduğunu bildiren ifadeniz mahkeme önünde kendinizi ifade etmek için elinizdeki en önemli araçtır. Duruşmalara katılmanız çok önemlidir. Avukatınız varsa ve her celseye katılmak sizin için zor olaksa mahkemeden “duruşmadan başışık tutulmak” için izin alarak duruşmalara katılmayabilirsiniz.

Dava bitti!

Dava, hükümün açıklanmasının geri bırakılması ile veya hüküm ile biter. Hüküm yargılamanın sona erdiğini ifade eder. Mahkeme tarafından verilebilecek hükümler şunlardır:

- beraat,
- ceza verilmesine yer olmadığı,
- mahkûmiyet,
- davanın reddi ve
- davanın düşmesi

Hakkınızda verilen hüküm aleyhinize ise, temyiz yoluna başvurabilirsiniz. Bu konuda lütfen “Davam Bitti, Şimdi Ne Olacak?” başlıklı broşüre bakınız.

Mahkûm oldum, şimdi ne olacak?

Hakkınızda hapis cezasına ilişkin bir mahkûmiyet kararı verildiyse, kararda belirlenen süreyi bir ceza infaz kurumunda tamamlamanız gerekir. Üç yıl veya daha az süreli hapis cezasına mahkûm olduysanız, cezanız kesinleştğinde size çağrı

Sanık mısınız?

kâğıdı adı verilen bir belge gönderilecektir. Çağrı kâğıdını aldıktan sonra on gün içinde cezanızı çekmek üzere Cumhuriyet Başsavcılığına başvurmanız gerekir. Üç yıldan fazla süreli hapis cezası almanız hâlinde ise hakkınızda doğrudan yakalama kararı çıkartılır.

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması ne demektir?

Sanığa verilen ceza, iki yıl veya daha az süreli hapis veya adli para cezası ise, mahkeme hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verebilir. Bu karara itiraz edilebilir. Sanık beş yıllık süre içinde kasten yeni bir suç işlemezse, açıklanması geri bırakılan hüküm ortadan kaldırılarak davanın düşmesine karar verilir. Aksi takdirde mahkeme mahkûmiyet hükmünü açıklar.

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı hangi durumlarda verilebilir?

Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilmesi için;

- Sanığın daha önce kasıtlı bir suçtan mahkûm olmamış bulunması,
- Mahkemece, sanığın kişilik özellikleri ile duruşmadaki tutum ve davranışları göz önünde bulundurularak yeniden suç işlemeceği kanaatine varılması,
- Mağdurun veya kamunun uğradığı zararın tamamen giderilmesi gerekir.
- Sanığın kabul etmemesi hâlinde, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmez (hükmün açıklanmasının geri bırakılması konusunda daha detaylı bilgi için lütfen "Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması" başlıklı broşüre bakınız).

ÖNEMLİ BİLGİ !

Bu broşür, Türk yargı sistemi ve haklarınız konusunda size genel bilgiler vermek amacıyla hazırlanmıştır. Kolayca anlaşılabilmesi için metinler sadeleştirilmiş ve mümkün olduğu ölçüde hukuki terimler kullanılmamıştır. Bu nedenlerle, yalnızca bu broşürde yer alan bilgilere dayalı olarak işlem yapmak hak kayıplarına yol açabilir. Haklarınızı öğrendikten sonra bilinçli bir şekilde hukuki yardım almanız yararlı olacaktır.

Lütfen tam ve doğru bilgilenmek için broşürün tamamını okuyunuz.

Broşürler ve ayrıntılı bilgi için Adalet Bakanlığı internet sitesinde "Hukuki Yardım" başlığı altında oluşturulan bölümü inceleyebilirsiniz.

www.hukukiyardim.gov.tr

Proje ile ilgili ayrıntılı bilgi için:

www.myd.adalet.gov.tr
myd@adalet.gov.tr

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

Bu broşür Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Konseyi tarafından birlikte finanse edilen, Avrupa Konseyi tarafından yürütülen "Mahkeme Yönetimi Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi" kapsamında hazırlanarak basılmıştır. Adalet Bakanlığı bu Projenin yararlanıcısıdır. Proje'nin ihale makamı "Merkezi Finans ve İhale Birimi"dir.